

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3099/2021. (III. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 22.Gf.40.105/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján a Fővárosi Ítéltábla 22.Gf.40.105/2015/7. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott határozat sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] Az Alkotmánybíróság főtítkárságának felhívására előterjesztett indítvány-kiegészítésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére előterjesztett indítványi kérelmet az indítványozó visszavonta.
- [3] 2. Az ügy előzményeként az indítványozó előadta, hogy a Székesfehérvári Törvényszéken kezdeményezett peres eljárást, amely keresetet a Székesfehérvári Törvényszék 17.G.40.115/2012/38. számú ítéletével elutasította. Az indítványozó ezen ítélet ellen fellebbezést terjesztett elő a Fővárosi Ítéltáblánál. A fellebbezés alapján a Fővárosi Ítéltábla egyik tanácsvezető bírója a 14.Gf.40.105/2015/2. számú idéző végzésével 2016. március 10-ére tárgyalási időpontot tűzött ki, majd a tárgyalás hivatalból történő elhalasztásáról hozott 14.Gf.40.105/2015/3. számú végzést, amelyet a bíróság „az ítélezés időszerűbbé tételére irányuló intézkedések megvalósításával” indokolt. Ezt követően a Fővárosi Ítéltábla – az Országos Bírósági Hivatal elnöke a bírák Fővárosi Ítéltáblára történő kirendeléséről szóló 304/2015. (VII. 3.) OBHE határozatával (a továbbiakban: OBHE határozat) a Fővárosi Törvényszékről kirendelt bírákból álló tanácsa – 22.Gf.40.105/2015/5. számú idéző végzésével ismét tárgyalási határnapot tűzött ki 2015. november 26-ára. A Fővárosi Ítéltábla 22.Gf.40.105/2015/7. számú, 2015. november 26-án kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [4] 3. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 22.Gf.40.105/2015/7. számú ítélete ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszát arra alapozta, hogy az ügyében alkotmányellenes kirendelés alapján járt el a Fővárosi Ítéltábla nevében három olyan bíró, akik egyébként a Fővárosi Törvényszék bírói (illetve a Fővárosi Törvényszék egyik tanácsának tagjai), ami a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti. Álláspontja szerint ez a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal elbírált ügyáthelyezéssel azonos alkotmányos megítélés alá esik, mivel szerinte a bírói kirendelés valójában ügyáthelyezést eredményez. Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság egy „tágabb” kijelölést – amely az eljáró bírói fórumra vonatkozott – is alkotmányosértőnek minősített. Álláspontja szerint az OBHE határozat alapján történt kirendelés jogellenes volt, ezért ügyében jogellenesen megalakított fórum járt el. A jogellenességet abban látja, hogy a kirendelésre nem a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.), illetve a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) alapján történt, hanem valójában ügyáthelyezés alapján, mivel ténylegesen egy alsóbb szintű fórum járt el a fellebbezés tárgyában. Ezt azzal indokolta, hogy a Fővárosi Ítéltábla helyett ténylegesen a Fővárosi Törvényszék járt el, mivel annak egyik tanácsa hozott ítéletet az ügyében.
- [5] Az indítványozó szerint ezzel megfosztották eredeti bírójától, s mivel az indítványozó peresztes volt az ügyben, ezért a bírói pártatlanság sérelme is felvethető. Utalt arra, hogy az a gyakorlat, hogy egy alsóbb szintű bíróságon eljáró bírót magasabb szintű bírói fórumra rendelnek ki nem vet fel alkotmányossági problémát, mivel ilyen esetben képzési okból, „az adott bíróság szervezetében dolgozó, arra tudással és tapasztalattal rendel-

kező két bírótárs segíti az ítélezést”. Az indítványozó érvelése szerint azonban az ő ügyében a képzési ok nem játszott szerepet, mivel kizárólag a Fővárosi Törvényszék három bírója alkotta az ügyében eljáró tanácsot. Álláspontja szerint ezért az ő ügyében a törvényes bíróhoz való joggal kapcsolatban kialakított alkotmányossági követelmények nem érvényesültek, mivel ügyében nem az általános szabályok szerinti hatáskörrel és illetékességgel rendelkező fórum járt el, hanem egy alsóbb bírói fórumról összeállított testület. Emiatt az ügyelosztási renddel kapcsolatos alkotmányossági követelmény sem érvényesülhetett. Ezért az eljáró bírók kijelölése, vagyis az OBHE határozat nem felelt meg az előreláthatóság és objektivitás követelményének, ezzel megsértve az indítványozó törvényes bíróhoz való jogát, ami peresítéséhez vezetett, amit az indítványozó jogilag megalapozatlannak tart a kirendelés módja miatt. Indítvány-kiegészítésében hangsúlyozta az indítványozó, hogy az OBHE határozatban történt bírókirendelés miatt következett be alapjogsérelme.

- [6] A jogorvoslathoz való jog sérelme kapcsán arra hivatkozott az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes eljáráshoz való jog követelményeit a jogorvoslathoz való jogra is vonatkoztatja, s a jogorvoslati jog alapvető sajátosságának a döntéshozótól elkülönült szerv eljárását tekinti. Az indítványozó szerint nem volt lehetősége jogorvoslati jogát gyakorolni, mivel az első fokon eljáró fórummal azonos szintű bírói fórum hozott döntést fellebbezése tárgyában. Emiatt sérült a jogorvoslathoz való joga. Indítvány-kiegészítésében az indítványozó a jogorvoslati joga sérelmére vonatkozó érvelését azzal egészítette ki, hogy az OBHE határozat ellen nem volt jogorvoslati lehetősége, így nem tudott fellépni törvényes bíróhoz való joga érdekében.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„XVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [8] 2. A Bszi. 2015. július 1.–2017. december 31. között hatályos, indítvánnyal érintett rendelkezései:

„8. § (1) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.”

„9. § (1) Az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rend a tárgyévből szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható.

(2) Ha a bírót a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően rendelik ki, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni.”

„10. § (1) Az ügyelosztási rend tartalmazza, hogy az adott bíróságon milyen összetételű és számú tanácsok működnek, a bírák, a tanácsok – ideértve a kirendeléssel foglalkoztatott bírákat is – és a törvényben meghatározott ügyben az egyesbíró hatáskörében eljáró bírósági titkárok melyik ügycsoportba tartozó ügyeket intézik, akadályoztatásuk esetén ki jár el helyettük, az ügyek elosztására melyik bírósági vezető jogosult, továbbá, hogy az ügyek elosztása milyen módon történik. Az ügyelosztási rend a tárgyalási tevékenységet folytató bírósági vezetők által tárgyaló ügyek körét és az ezekre vonatkozó elosztási módot is magában foglalja. Az ügyelosztási rend rögzíti mely tanácsok, bírák járnak el a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti kiemelt jelentőségű perekben, továbbá a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény [...] szerinti kiemelt jelentőségű ügyekben.

(2) A Kúria ügyelosztási rendjében meg kell jelölni azt is, hogy az önkormányzati tanács és az elvi közzétételi tanács tagjaként mely bírák járnak el, továbbá azt, hogy az egyes bírák melyik szakágú jogegységi tanácsban járhatnak el.

(3) Az ügyelosztási rend kialakítása során figyelembe kell venni az ügyek jelentőségét, munkaigényességét – különös tekintettel a kiemelt jelentőségű perekre és kiemelt jelentőségű ügyekre –, az ügyérkezés statisztikai adatait, emellett törekedni kell az arányos munkateher megvalósítására is.”

„11. § (1) Az ügyelosztási rendet és annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell és a bíróságon, a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján [...], valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján közzé kell tenni. (2) Az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni.”

III.

- [9] Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az érdemi elbírálással szemben támasztott követelményeknek.
- [10] 1. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül adta postára, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a Fővárosi Ítéletábró indítvánnyal támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjai].
- [11] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető. A panasszal támadott döntéssel szemben további (rendes) jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [12] Ugyanakkor azt is megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító indítványi kérelem nem tartalmaz a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó önálló okfejtést: az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog kapcsán kifejtettek alapján kérte a jogorvoslati eljárás való jog sérelmének megállapítását is. Ezért ezen indítványi kérelem tekintetében az Alkotmánybíróság érdemi alkotmányossági vizsgálatot nem folytatott le.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állító indítványi kérelem kapcsán az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó törvényes bíróhoz való jogának sérelme – miszerint az OBHE határozat alapján történt kirendelést követően a korábbi ügyelosztási rendtől eltérően másik bírói tanács járt el az ügyében – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, ezért az Abtv. 29. §-a alapján ezen indítványi kérelem kapcsán érdemi alkotmányossági vizsgálatnak van helye.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság a 3128/2020. (V. 15.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már foglalkozott a jelen indítványban is hivatkozott OBHE határozattal történt bírói kirendelés alkotmányosságával, szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány ügyében.
- [15] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében „[h]a alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának. (2) Ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett panaszos által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye.”
- [16] Jelen alkotmányjogi panasz alapján tehát – bár az indítványban felvetettek részben egybeesnek az Abh.-ban vizsgált alkotmányossági felvetésekkel – *res iudicata* megállapításának nincs helye, mivel a panasz tárgya nem azonos az Abh. alapjául szolgáló panasz tárgyával (nem azonos a támadott bírói döntés és nem ugyanazon ügyben érintett indítványozó az indítvány előterjesztője).
- [17] Az Ügyrend 65. § (3) bekezdése értelmében „[o]kafogyottság címén kell az alkotmánybírósági eljárást megszüntetni, ha az Alkotmánybíróság által korábban alkotmányosértőnek minősített és megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alkotmányossági felülvizsgálatát más alaptörvényi tételre (alkotmányos össze-

függésre) tekintettel kéri felülvizsgálni, mint amilyen alkotmányos összefüggés alapján az Alkotmánybíróság az adott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést megsemmisítette”.

- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nincs helye az eljárás megszüntetésének okafogyottság alapján, mivel az indítvány nem jogszabály alkotmányossági vizsgálatra irányul: az OBHE határozat, illetve az annak alapjául szolgáló Bszi. és Bjt. rendelkezései alkotmányossági vizsgálatát nem kezdeményezte sem az Abh. indítványozója, sem a jelen ügy indítványozója.
- [19] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság – a felvetett alkotmányossági probléma azonosságára tekintettel – az Abh.-ban a jelen ügygel összefüggő alkotmányossági probléma kapcsán tett megállapításaira figyelemmel folytatta le vizsgálatát.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó indítványi kérelmét illetően elsőként utal a tisztességes eljáráshoz való joggal, ezen belül a törvényes bíróhoz való joggal kapcsolatos gyakorlatára.
- [22] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatából a jelen ügy szempontjából a következőket tekinti relevánsnak. Elvi jelentőségű megállapításokat először a – gyakorlata során többször megerősített – 6/1998. (III. 11.) AB határozat tett, így erre a döntésre hivatkozott többek között az Abh. is. A 2/2017. (II. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság úgy fogalmazott: „A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]].” [2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]]
- [23] A törvényes bíróhoz való joggal foglalkozott a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, amely utalt a 993/B/2008. AB határozatban tett megállapításokra. Ebben úgy fogalmazott: „a »törvényes bírótól való elvonás tilalma« [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható.” [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]]
- [24] A 21/2014. (VII. 15.) AB határozat szintén a törvényes bíróhoz való jog kapcsán a következőket fejtette ki: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a [Bszi.] az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés].” (Indokolás [76])
- [25] Az Abh. rámutatott arra is, hogy az „Alkotmánybíróság több határozatában is vizsgálta az ügyelosztási rend és a törvényes bíróhoz való jog összefüggéseit. A 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban a testület alaptörvény-ellenességet állapított meg, ugyanis az adott ügyben az elsőfokú szolgálati bíróság elnöke – függetlenül attól, hogy a szolgálati bíróság rendelkezett-e ügyelosztási tervvel – azzal, hogy saját mérlegelése alapján jelölte ki az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsát és a vizsgálóbiztost (Indokolás [81]). A 3003/2019. (I. 7.) AB határozatban,

illetve a 3357/2017. (XII. 22.) AB határozatban ugyanakkor, érdemi vizsgálatot követően, nem állapított meg alaptörvény-ellenességet. Az idézett döntések konklúziója az, hogy ha az ügyet elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia, akkor ez adott esetben a törvényes bíróhoz való jog sérelmének a megállapítására vezethet, ugyanakkor az ügyelosztási rendtől való eltérés megfelelő indokok esetén elfogadható. Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. Az alapjogi kérdések e szempont mentén különíthetők el az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható törvényességi kérdésektől {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[22]}.” (Indokolás [39])

- [26] 2. Az Alkotmánybíróság az Abh.-t megelőző eljárásban megkereste a Fővárosi Ítéltábla elnökét az OBHE határozattal történt bírói kirendelés okaival, illetve az érintett időszakra irányadó ügyelosztási renddel kapcsolatban. A megkeresésre adott választ a következőképpen foglalta össze az Abh.:

„A törvényes bíró a köztársasági elnök által kinevezett hivatásos bíró, aki beosztás vagy kirendelés alapján jár el az adott bíróságon. A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [Bsz. 8. § (2) bekezdés]. A [Bjt.] 31. § és 32. § rendelkezései lehetőséget adnak a bíróknak más szolgálati helyre történő kirendelésére, illetve a Bsz. 76. § (5) bekezdés *h*) pontja biztosítja az OBH elnöke számára a jogkört a bíró más szolgálati helyre történő kirendelésére. A Bjt. 31. § (2) bekezdése szerint pedig a bírót a bíróságok közötti ügyteher egyenletes elosztásának biztosítása vagy szakmai fejlődésének elősegítése érdekében más szolgálati helyre lehet kirendelni.

Az OBH elnöke az [OBHE határozat] ezen jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően rendelt ki kilenc bírót – köztük az indítványozó által sérelmesnek ítélt határozatot hozó bírókat is – a Fővárosi Törvényszékről a Fővárosi ítéltáblára. Az indítványozó megalapozatlan hivatkozásával ellentétben az OBH elnöke ezen határozatában nem bírói tanács, hanem bírók kirendeléséről döntött. Mivel pedig a Bjt. 31. § (1) és (2) bekezdése, illetve az OBHE határozat is bírók kirendeléséről rendelkezik, aggálytalanul megállapítható, hogy az indítványozónak sem a tisztességes eljáráshoz való joga, sem a törvényes bíróhoz való joga nem sérült. A Fővárosi Ítéltábla elnökének az ügyelosztási rend mellékletében alkalmazott téves szóhasználata – a »kirendelt tanács« megfogalmazás – nem eredményezi a hivatkozott alapjogok sérelmét, ugyanis az OBH elnöke a Bjt. 31. § (1)–(2) bekezdésének megfelelően bírók kirendeléséről határozott. Így önmagában az a körülmény, hogy a Fővárosi Ítéltáblának az ügyelosztási rendben meghatározott másodfokú tanácsa munkaszervezési okokból esetlegesen nem a Fővárosi Ítéltábla épületében, hanem a más bírósági épületben tartotta meg az ügy tárgyalását, tanácsülést, nem eredményezi a törvényes bíróhoz való jog sérelmét.

Az ügyelosztási rend a tárgyévben szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható. A Bsz. 9. § (2) bekezdése alapján, ha a bírót a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően rendelik ki, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni. A Fővárosi Ítéltábla 2015. augusztus 25. napján kelt, és az interneten közzétett ügyelosztási rendje tartalmazta, hogy »[a] Fővárosi Ítéltáblára kirendelt bírák a beosztási helyüknek megfelelő bírósággal kötött együttműködési megállapodás szerint kiosztott ügyekben járnak el, melyet az ügyelosztási rend melléklete rögzít«. A Fővárosi Ítéltábla ezen ügyelosztási rendje alapján a 22. Pf. tanács járt el az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben és hozott döntést 2015. október 29. napján. Az ügyelosztási rend mellékletében egyúttal feltüntetésre kerültek az eljáró tanács tagjai és az általuk elbírálásra kerülő ügyek ügyszámmal megjelölve, melyek között szerepelt a jelen alkotmányjogi panaszeljáráshoz támadott másodfokú eljárás ügyszáma is. Megalapozatlan tehát az indítványozó azon hivatkozása, hogy az ügyelosztási rendben ne szerepelt volna az eljáró másodfokú tanács.

Az ügyek kiosztása biztosította azt is, hogy megfelelő szakértelemmel rendelkező bíró járjon el az ügyben. A kirendelt bírók olyan típusú ügyeket kaptak, amelyek a helyi (Fővárosi Törvényszéki) ügyelosztási rend szerint is a tanácsuk referációjába tartoztak.” (Indokolás [18]–[21])

- [27] Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában nem tartotta indokoltnak a Fővárosi Ítéltábla elnökének megkeresését ugyanazon kérdésekkel összefüggésben, amelyekkel kapcsolatban az Abh.-t megelőző eljárásban már meg-

kereséssel élt, ezért az idézett megkeresésre adott válaszokat jelen ügyben is figyelembe vette alkotmányossági vizsgálata során.

- [28] 3. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is figyelemmel volt arra, hogy az indítvány nem jogszabály, hanem bírói döntés vizsgálatára irányul.
- [29] A rendelkezésre álló iratok alapján az indítványozó jogorvoslati ügyében a Fővárosi Ítéltáblán olyan bírói tanács járt el, amelynek tagjai az eredeti beosztásukból eredő ítélkezési tevékenységük megtartása nélkül, hozzájárulásukkal végeztek ítélkezési tevékenységet a Fővárosi Ítéltáblán, az OBHE határozatban meghatározott időtartamra történt kirendelésük alapján. Kirendelésükre a Bszi. 76. § (5) bekezdésének *h*) pontja, valamint a Bjt. 31. § (1) bekezdése alapján került sor, amely rendelkezések kapcsán az indítványozó által hivatkozott 36/2013. (XII. 5.) AB határozat nem állapított meg alaptörvény-ellenességet.
- [30] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban azt is megállapította, hogy „az ítélkezési tevékenységet valamely konkrét bíróságon, a törvény szerinti, szabályszerű kijelölés alapján igazságügyi érdekből (pl. ügyhátralék feldolgozása, az ügyek észszerű időn belül való befejezésének elősegítése) végző bíró(k) – meghatározott, garanciális tartalmú előírások érvényesülése esetén – szintén beleértendő(k) a törvény által rendelt bíró fogalmába. A kirendelésre ugyanis kizárólag (sarkalatos) törvény rendelkezése alapján (Bjt. III. Fejezet, 17. cím), ebben meghatározott célból [Bjt. 31. § (2) bekezdés], garanciális tartalmú előírásoknak [Bjt. 31–33. §] megfelelő módon kerülhet sor.” Az indítványozó kizárólag a kirendelés alkotmányosságát vitatta – az annak alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezéseket nem –, illetve az ügyelosztási rendre vonatkozó törvényi szabályok megsértését állította.
- [31] A Bszi. 9–11. §-a határozza meg az ügyelosztási rend szabályait, amelyek a bírók más bíróságra történő kirendelését is lehetővé teszik azzal, hogy ezekre az esetekre speciális rendelkezéseket állapítanak meg. Ilyen esetekre a Bszi. előírja, hogy a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig meghatározandó ügyelosztási rendet a kirendelés(ek)re tekintettel kell megalkotni. Amennyiben azonban a kirendelésre ezt követően kerül sor, az ügyelosztási rendet ki kell egészíteni (Bszi. 9. §), azt az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell, a bíróságokon a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, illetve a bíróságok központi internetes honlapján, valamint – amennyiben azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján is közzé kell tenni (Bszi. 11. §).
- [32] 4. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ez azt jelenti, hogy az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, ugyanakkor egy-egy eljárási szabálysértés esetén is lehet az eljárás egészében *fair*, méltányos, tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [33] Vagyis az adott bíróságon szabályszerű kirendelés alapján ítélkező tevékenységet végző bírók (vagy bírói tanácsok) esetében törvényes lehetőség van arra, hogy egyes konkrét eljárásokban törvény alapján kirendelt (vagyis törvényes) bíróként lássák el e feladatukat. Amint arra az Abh. rámutatott: garanciális jelentősége van annak, hogy a szabályszerű kirendelésen felül sor kerüljön a kirendelésekkel összefüggésben az ügyelosztási rend módosítására-kiegészítésére, valamint hozzáférhetővé és közzétételére, „mivel a törvényes bírói minőségnek fogalmi eleme az ügyelosztási rendben történő megjelenés is, vagy a más módon tudomásszerzés lehetősége az eljáró bíróról” (Indokolás [44]).
- [34] Az Alkotmánybíróság az OBHE határozattal történt kirendeléssel összefüggésben az Abh.-ban megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltáblán másodfokon eljáró bírói tanács esetében nem merült fel olyan körülmény, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezetne. „Az érintett bírók kirendelése törvényi rendelkezéseken, illetve az OBH elnökének a Bírósági Közlönyben megjelent alapult, vagyis törvényes bírónak minősültek, eljárási és döntéshozatali jogosultsággal bírtak. A kirendelést követően a Fővárosi Ítéltábla, még az ítélkezési szünet alatt, vagyis az ügy érdemi tárgyalását megelőzően, kiegészítette az ügyelosztási rendjét (2015. augusztus 25.), mely feltüntette az ügyben eljáró tanácsot, illetve tanácsra osztott nagyszámú ügy között az indítványozó ügyét is. Ugyan az ügyek kiosztására az ügyelosztási rend kiegészítését megelőzően került sor, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy nem objektív szempontok alapján, hanem önkényesen, a pártatlanság követelményét sértő módon döntött volna erről a bíróság. Az ügyek »vakon« találták meg bíróikat. A Fővárosi Ítéltábla megkeresésre adott válasza értelmében az ügyek elosztásának automatizmusa nem kérdőjelezhető meg: annak ellenére, hogy az ügyelosztási rend csak a későbbiekben módosult, a hátralékos ügyek nem egyedi vezető döntés alapján, hanem az ügyszámok adta automatikus csoportokban kerültek a kirendelt bírókból összeállított tanácsokhoz. Alapjogi szempontból az ügyelosztási rend

intézményének célja az ügyek befolyástól mentes megítélésének biztosítása, ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy pusztán az ügyelosztási renddel kapcsolatos formai szabályok feltétlen követelményt képeznének, melyek megsértése automatikusan a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét képezné. Erre utal az is, hogy maga a Bszi. is lehetővé teszi, hogy az ügyelosztási rendtől, többek között, a bíróság működését érintő fontos okból, el lehessen térni.” (Indokolás [45])

- [35] Figyelemmel a jelen alkotmányjogi panaszban felvetett kifogásokra, amelyek az Abh.-ban vizsgált ugyanazon OBHE határozat alapján kirendelt ugyanazon bírói tanács ítélkezése alkotmányosságát vitatta, az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a bírák OBHE határozattal történt kirendelése és az ügyelosztási rend utólagos módosítása önmagában nem vezet a tisztességes eljáráshoz – azon belül a törvényes bíróhoz – való jog sérelmére.
- [36] A bírók az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szerint függetlenek, csak a törvényeknek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak. Ezért az érintett bírók kirendelésével összefüggésben az indítványozó alapvető jogai valójában csak akkor sérülhettek volna, ha az eljáró bírók a saját döntésüket bírálták volna felül, ami objektív kizárási ok. Egyebekben viszont, önmagában amiatt, hogy az ügyben első fokon hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság a Székesfehérvári Törvényszék, vagyis a kirendelt bírák szolgálati helyével azonos szintű bíróság volt, az általuk az Ítéletábrán meghozott döntés nem tekinthető az elsőfokú bíróság újabb döntésének.
- [37] Az ügy összes körülményére tekintettel ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványban felhívott érvek alapján nem állapítható meg.
- [38] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította. Az Alkotmánybíróság a döntést az Abtv. 47. § (1) bekezdése, az Ügyrend 5. § (1) bekezdése, valamint 31. § (6) bekezdése alapján eljárva hozta meg.

Budapest, 2021. március 2.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/577/2016.

